

Provinciale Staten van de provincie Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 1 oktober 2019

Verzonden, **- 3 OKT. 2019**

Ons kenmerk : 01700850
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : / (058) 292 of @fryslan.frl
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : Zienswijzen

Onderwerp : Informatie over zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het plan-MER van het programma Luchtruimherziening

Geachte Statenleden,

De ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Defensie werken aan de herziening van het Nederlandse luchtruim. Ten behoeve van de besluitvorming in 2020 wordt een Plan-MER voorbereid. In de Plan-MER is beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van de luchtruimherziening voor de leefomgeving. De eerste stap in het opstellen van een Plan-MER is de terinzagelegging van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Hierin is opgenomen wat de scope van de luchtruimherziening is, welke varianten er worden onderzocht en op welke criteria deze worden getoetst.

Voor Fryslân is vooral de wens van het Rijk om het militaire oefengebied in het noorden te vergroten van belang. Dit is een zaak van nationaal belang, wat wij niet kunnen keren, maar wellicht wel wat kunnen sturen. Hierover loopt al overleg tussen de ministeries en de noordelijke provincies. Mondeling hebben wij al wat informatie ontvangen over deze plannen. Dit is de aanleiding voor ons om naar volledige informatie, waaronder kaarten en effecten, te vragen in de zienswijze. Verder vragen wij aandacht voor de mogelijke overlast voor inwoners en natuur. De zienswijze is in noordelijk verband afgestemd.

Meer informatie over het project luchtruimherziening is te vinden op de website www.luchtvaartindetoekomst.nl. Op deze site zal binnenkort ook een aantal Q&A's worden geplaatst over het militaire oefengebied in het noorden.

Wij vertrouwen erop u op deze wijze voldoende te hebben geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris

AFSCHRIFT

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

provinsje fryslân

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Participatie
t.a.v. Luchtruimherziening
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Leeuwarden, 1 oktober 2019

Verzonden, - 3 OKT. 2019

Ons kenmerk : 01699403
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : [redacted] / (058) 292 [redacted] of [redacted]@fryslan.frl
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het plan-MER van het programma Luchtruimherziening

Geachte heer, mevrouw,

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om onze zienwijze te geven op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor het plan-MER van het programma Luchtruimherziening. Onze zienwijze is opgebouwd uit een generiek gezamenlijk deel voor Noord-Nederland (i.c. de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen) en een provincie specifiek deel.

Generiek (Drenthe, Fryslân en Groningen)

Wij hechten grote waarde aan een open en transparant besluitvormingsproces en een goede informatievoorziening met tijdige, juiste en goed onderbouwde informatie. Dit geldt niet alleen voor ons maar ook voor overige betrokkenen in ons gebied, zoals gemeenten en luchthavens/vliegvelden.

Wij hebben kennis genomen van de NRD voor het plan-MER van het programma Luchtruimherziening en vinden deze erg abstract. Met name de gevolgen en consequenties van de uitbreiding van het militair oefengebied boven Noord-Nederland zijn voor ons van belang en kunnen wij nu niet overzien. Graag ontvangen wij op korte termijn een nadere duiding van de ligging, omvang, gebruik en effecten van het militaire oefengebied in het luchtruim in Noord-Nederland.

Wij vragen aandacht voor de wijze waarop in de procedure van de Luchtruimherziening wordt omgegaan met de uitgangspunten, die naar onze mening eerst in het toekomstig luchtvaartbeleid (Luchtvaartnota 2020-2050) zouden moeten worden neergelegd. Vanuit die

gedachte is het dan ook vreemd dat er voor de Luchtruimherziening nu al wel een hard beleidsuitgangspunt geldt voor het militaire verkeer.

Wij constateren dat de keuze voor een militair oefengebied in Noord-Nederland boven zee en land blijkbaar al vaststaat. Het zou juist en democratischer geweest zijn als ook voor de hoofdstructuur (waar het militair oefengebied integraal onderdeel van uit maakt) verschillende varianten onderzocht zouden worden. Wij verzoeken u dan ook de militaire oefenzone in Noord-Nederland op zijn effecten te onderzoeken. Wij vragen dat daartoe een (referentie)variant zonder zo'n oefenzone wordt opgenomen in de te onderzoeken varianten.

Bij het inrichten van het luchtruim vinden wij het van het grootste belang dat overlast voor onze inwoners en onze natuur zo veel mogelijk wordt voorkomen of geminimaliseerd. Daarnaast mag de herziening van het luchtruim niet belemmerend zijn voor de (ontwikkeling van) luchthavens in de drie noordelijke provincies. Ook zien wij graag in beeld gebracht of de komst van het militaire oefengebied invloed heeft op de economische en ruimtelijke ontwikkelingen op de grond voor onze bedrijvigheid en toerisme-sector.

Wij ontvangen graag nadere uitleg van de voor ons onduidelijke conclusie in de laatste alinea op pagina 11: waarom worden lokale effecten van de varianten niet meegenomen?

Wij vinden de scheidslijn van 6.000 voet met betrekking tot geluidsoverlast en CO2 genoemd op pagina 24 arbitrair. Zeker als het gaat om het geluidsniveau van de F35. Ook effecten als NOx en fijnstof zouden onderzocht moeten worden.

Specifiek

De provincie Fryslân is trots op de vliegbasis Leeuwarden. We erkennen het belang van de taak en zijn uiteraard gelukkig met de werkgelegenheid die het met zich meebrengt. Er is sprake van balans tussen lusten en lasten. Deze balans is echter wel kwetsbaar. Vliegbasis Leeuwarden zal één van de belangrijkste gebruikers van het nieuwe oefengebied worden. Het oefengebied zal dan ook consequenties voor de omgeving van de vliegbasis kunnen hebben, bijvoorbeeld door andere naderings- en vertrekroutes. Deze gevolgen en effecten zullen in beeld gebracht moeten worden.

Het militaire oefengebied zal in 2023 operationeel moeten zijn. Wat betekent dat voor de geplande vertrek- en naderingsroutes van Lelystad-Airport die boven onze provincie voorzien zijn? Wat ons betreft komen die te vervallen.

Fryslân is een provincie van rust, ruimte en natuur. Dit willen wij graag zo houden. Wij hebben 18 Natura-2000 gebieden en 10 stiltegebieden. Het Waddengebied is daarnaast ook werelderfgoed. Het geluidsniveau van de F35 is hier erg contrasterend mee. Dit betekent mogelijk overlast voor onze inwoners en de vele mensen die hier komen recreëren. De effecten op de natuur, en met name op de voor Fryslân kenmerkende weidevogels, moeten dan ook een prominente plaats krijgen binnen het plan-MER van de Luchtruimherziening.

Langs de oostkant van onze provincie loopt de militaire laagvliegroute 10a. Op deze route mag het ministerie van Defensie op 75 meter laagvliegen. Deze route is weliswaar sinds 2002 opgeschort, maar bestaat op papier nog wel. De (ruimtelijke) beperkingen die deze route met zich meebrengen bestaan derhalve ook. We zien daarom graag dat de militaire laagvliegroute 10a, zoals verbeeld op bijlage 11.1 van het Rarro, komt te vervallen.

Verder is het uiteraard van belang dat de maatschappelijke vluchten onbelemmerd doorgang kunnen blijven vinden. Dan gaat het over de vluchten van de Waddenheli van de eilanden naar de ziekenhuizen in Sneek, Leeuwarden en Groningen en de vluchten met de traumaheli.

Tot slot

Wij vertrouwen erop dat onze zienswijze wordt meegenomen bij de uitvoering van de plan-MER. En wij verwachten dat u in het verdere proces conform de handreiking 'Samen werken aan het luchtruim' met ons samenwerkt.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius Riemersma, MBA MCM, secretaris

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen